Liikunnan kautta osallisuutta: muunkieliset nuoret urheiluseuratoiminnassa

Anni Reuter & Pekka Kaunismaa

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Tässä artikkelissa kysytään, osallistuvatko muuta kuin suomea tai ruotsia kotona puhuvat (muunkieliset) nuoret yhdenvertaisesti ohjattuun urheilutoimintaan. Tarkastelun kohteena on myös, edistääkö urheiluseuratoimintaan osallistuminen muunkielisten nuorten osallisuutta yhteisöihin, työelämään ja laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan. Muunkielisten nuorten urheilutoimintaan osallistumisen yhteyttä yhteiskunnalliseen osallisuuteen ei ole aiemmin tutkittu. Tutkimusaineistona on vuonna 2023 kerätty tilastoaineisto 14–17-vuotiaista nuorista (n=4 578). Tilastollinen analyysi osoittaa, että muunkieliset pojat osallistuvat yhtä aktiivisesti urheiluun kuin suomea tai ruotsia kotona puhuvat pojat ja tytöt, mutta muunkieliset tytöt muita nuoria harvemmin. Aktiivinen urheilutoiminta lisää kaikkien nuorten osallisuutta yhteisöihin ja yhteiskuntaan yleisemminkin. Muunkielisten nuorten saama hyöty osallistumisesta urheilutoimintaan on kuitenkin monin osin pienempi kuin suomea tai ruotsia kotona puhuvilla nuorilla. Poikkeuksen muodostavat kielitaidon ja tietojen lisääntyminen ja vahva suuntautuminen työelämään. Tutkimus osoittaa urheiluseuratoiminnan merkityksen muunkielisten nuorten osallisuudelle. Samalla se tuo esille tarpeen edistää syrjimättömyyttä ja erityisesti muunkielisten tyttöjen osallistumisen mahdollisuuksia.

Asiasanat: kotikieli, urheilu, urheiluseurat, maahanmuuttajat, osallisuus

Suurin osa suomalaisista nuorista harrastaa jotain yksin tai yhdessä muiden kanssa (Salasuo ym. 2020). Lähes kaikilla lapsilla ja nuorilla Suomessa on jokin harrastus (91 % vuonna 2022). Valtaosa osallistuu organisoituun yhdistys- tai järjestötoimintaan esimerkiksi urheiluseuroissa ja kulttuurijärjestöissä. Tämä edistää nuorten osallisuutta yhteiskuntaan siinä missä aikuisilla työelämän vaikutus osallisuuteen on merkittävämpi. (Kaunismaa 2024a). Nuorten harrastaminen vaihtelee kuitenkin nuoren elämäntilanteen ja taustan mukaan. Huomion arvoista on, että *Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen* (2023) mukaan muunkielisillä nuorilla on muita nuoria harvemmin jokin harrastus. Tästä huolimatta vapaa-ajan ja esimerkiksi urheilutoiminnan vaikutuksia maahanmuuttajataustaisten ja muunkielisten nuorten osallisuuteen ja integraatioon Suomessa on tutkittu vain vähän. Urheilutoimintaan osallistumisen on kuitenkin todettu lisäävän aikuisten maahanmuuttajien integraatiota suomalaiseen yhteiskuntaan. Tutkija Tuomas Zacheus nosti jo 2010-luvun alussa tutkimuksessaan esille urheilun myönteiset vaikutukset integraatiolle, mutta piti samalla tärkeänä jatkotutkimusta ja sukupuolen huomioimista tutkimuksessa (Zacheus 2010; Zacheus & Hakala 2010).

Muunkielisten ja maahanmuuttotaustaisten nuorten määrä Suomessa on kasvanut viime vuosina ja kasvaa edelleen. He ovat nykyään tärkeä osa organisoitua urheilua niin ruohonjuuritasolla kuin huippu-urheilussa. Muunkielisillä tarkoitetaan tässä artikkelissa muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia kotonaan puhuvia nuoria. Heitä oli Suomessa lähes puoli miljoonaa vuonna 2023. Määrä on kaksinkertaistunut reilussa kymmenessä vuodessa. (Tilastokeskus 2023.) Muunkielisyys on yhteydessä lisääntyneeseen maahanmuuttoon. Maahanmuuttotaustaisia 12–29-vuotiaita nuoria oli 11 prosenttia kaikista nuorista eli 113 115 henkeä vuonna 2023. Käsitteellä maahanmuuttajataustainen viitataan nuoriin, jotka ovat syntyneet Suomessa tai ulkomailla, ja joiden molemmat vanhemmat tai ainakin toinen vanhemmista on syntynyt ulkomailla. Näitä nuoria on tulevaisuudessa enemmän erityisesti suurissa kaupungeissa. (Eid & Castaneda 2023, 6.)

Organisoituun urheiluun osallistumisen voi olettaa toimivan muunkielisille ja maahanmuuttajataustaisille nuorille väylänä saada jalansijaa suomalaisessa yhteiskunnassa, sillä urheilu ei edellytä samalla tavalla vahvaa suomen tai ruotsin kielen taitoa kuin jotkut muut harrastukset. Urheilutoiminnalle on lisäksi tyypillistä kaksi- tai monikielisyys, minkä voi olettaa helpottavan muunkielisten nuorten osallistumista. Erityisesti kilpatasolla valmentajat ja ohjaajat käyttävät suomen ja ruotsin kielen lisäksi usein englantia. (Rönkkö 2024).

Järjestötoiminnan on havaittu lisäävän suomalaisnuorten osallisuutta yhteisöihin ja suomalaiseen yhteiskuntaan erityisesti, jos nuoret kokevat toiminnan tärkeäksi. Järjestötoiminnassa nuoret oppivat uusia taitoja ja kykyjä, kasvavat ihmisinä, saavat kavereita ja luovat sosiaalisia verkostoja. Toimintaan osallistumiseen kannustavat kaverit, läheisten rohkaisu ja kotia lähellä oleva tarjonta. Ajan puute on suurin mainittu este osallistumiselle, kun taas esimerkiksi osallistumisen kalleus haittaa osallistumista jossain määrin harvemmin. (Kaunismaa 2024a, 4.) Urheiluun keskittyvässä toiminnassa koetaan onnistumisia ja opitaan lajitaitojen lisäksi esimerkiksi vastuunkantoa, omasta hyvinvoinnista huolehtimista ja sosiaalista vuorovaikutusta (Vaara 2023). Vähäisen tutkimuksen takia on kuitenkin epäselvää, edistääkö organisoitu urheilutoiminta osallisuutta muunkielisillä nuorilla samalla tavalla kuin suomea tai ruotsia kotona puhuvilla.

Urheilun myönteisten tekijöiden lisäksi urheilutoiminnassa ilmenee kielteisiä puolia,

kuten syrjintää, rasismia, epäasiallista kohtelua ja väkivaltaa. Urheilun integraatiota edistävistä hankkeista ja toimista huolimatta rasismia ei ole saatu kitkettyä suomalaisesta urheilusta eikä sukupuolten tasa-arvoakaan ole saavutettu (Kyllönen 2017; ks. myös Reuter 2025). Peräti puolet maahanmuuttajataustaisista 12–29-vuotiasta nuorista on kokenut epäasiallista kohtelua urheilussa, useampi kuin joka kymmenes (12 %) paljon fyysistä väkivaltaa ja 15 prosenttia seksuaalista ahdistelua. Moni maahanmuuttajataustainen nuori onkin lopettanut urheiluharrastuksen Suomessa epäasiallisen kohtelun ja syrjinnän takia. (Eid & Castaneda 2023, 26–29.) Näiden lukujen valossa urheilutoiminnan yhteiskunnallista integraatiota ja osallisuutta lisäävää vaikutusta muunkielisille nuorille ei tule pitää itsestään selvänä.

Urheilutoimijat ja yhteiskunnalliset päättäjät ovat perustelleet kotouttavaa urheilutoimintaa ja sen rahoitusta maahanmuuttajien integraatiolla suomalaiseen yhteiskuntaan, mutta samalla urheilussa esiintyvä rasismi nousee toistuvasti esille julkisuudessa (Reuter 2025). Eritaustaisten ja eri kieliä kotona puhuvien nuorten urheilu samassa seurassa ei välttämättä poista ennakkoluuloja ja synnytä kaverisuhteita. Esimerkiksi saman jalkapalloseuran jäsenet voivat usein jakautua etnisiin klikkeihin joukkueen sisällä varsinkin pelien ulkopuolella, jos asiaan ei puututa (Berg 2016).

Pohjoismaiset tutkijat ovat tunnistaneet myös joukon tekijöitä, jotka estävät maahanmuuttajataustaisten nuorten osallistumista järjestettyyn urheiluun. Tällaisia ovat korkeat kustannukset, uskonnolliset syyt, kulttuurisesti määrittyneet perheolosuhteet, sukupuoli ja etninen tausta (Agergaard & Sørensen 2010; Walseth & Strandbu 2014; Agergaard 2016). Suomessakin urheiluharrastuksiin osallistuu nuoria erityisesti paremmista sosioekonomisista lähtökohdista (Kaunismaa 2023). Lisäksi uskonnolliset tekijät rajoittavat usein maahanmuuttajanaisten osallistumista urheiluun (Zacheus & Hakala 2010; Zacheus ym. 2011). Maahanmuuttajanaiset osallistuvat Suomessa syntyneitä naisia ja maahanmuuttajamiehiä harvemmin urheilutoimintaan, ja heitä on ollut vain harvoin urheilun johtotehtävissä (Zacheus ym. 2011). Useissa maissa tehdyt tutkimukset osoittavat, että maahanmuuttajataustaiset tytöt osallistuvat urheiluun muita nuoria vähemmän. Kulttuuriin ja uskontoon liittyvät esteet ovat selittäviä seikkoja monissa tutkimuksissa, mutta yhteys on kuitenkin monimutkainen (ks. Walseth & Strandbu 2014).

Urheilujärjestöjen toimintaan osallistumisella voi olla kahdenlaisia seurauksia nuorten osallisuudelle. Yhtäältä osallistuminen tuottaa sosiaalista kuuluvuutta yhteisöihin ja yhteiskuntaan, tekee mahdolliseksi oppia uusia tietoja ja taitoja sekä muodostaa kaverisuhteita ja vahvistaa kuulumista vapaa-ajan yhteisöihin. Toisaalta organisoituun urheiluun osallistuminen sisältää rakenteita ja toimintatapoja, joissa nuoret altistuvat rasistisille tai muuten epäasiallisille kohtaamisille. Tällöin nuorten välinen eriarvoisuus ja sosiaalinen ulossulkeminen voivat uusiutua ja jopa vahvistua. Empiirinen tutkimus aiheesta on ollut melko kapeaa ja tulokset ristiriitaisia, joten on epäselvää, edistääkö urheilutoiminta osallisuutta muunkielisillä nuorilla.

Artikkelin empiiriset tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1) Osallistuvatko muunkieliset nuoret yhtäläisesti urheiluseuratoimintaan? Onko osallistumisessa havaittavissa sukupuolieroja?
2) Edistääkö urheiluseuratoiminta muunkielisten nuorten osallisuutta suomalaiseen yhteiskuntaan, yhteisöihin ja työelämään yhtäläisellä tavalla verrattuna suomea tai ruotsia kotona puhuviin nuoriin?

Aiemman tutkimuksen mukaan urheiluseuratoimintaan aktiivisesti osallistuvilla ja osallistumisen tärkeäksi kokeneilla nuorilla osallisuus yhteisöihin on selvästi yleisempää verrattuna muunlaiseen järjestötoimintaan tai passiivisemmin urheiluseuratoimintaan osallistuviin (Kaunismaa 2024a). Tämän vuoksi on perusteltua tarkastella osallisuuden yleisyyden lisäksi myös osallistumisen merkityksellisyyttä ja intensiivisyyttä. Analyysin päähypoteesi on, että urheilutoiminta vahvistaa myös muunkielisten nuorten osallisuutta yhteisöihin, työelämään ja laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan. Urheiluseuratoiminnan avulla kaikilla nuorilla lienee mahdollisuus päästä mukaan sosiaaliseen ympäristöön, jossa he voivat luoda sosiaalisia kontakteja, saada uusia ystäviä ja muodostaa verkostoja laajemminkin. Oletuksena on, että mahdollinen heikko suomen tai ruotsin kielen taito on pienempi haittatekijä urheilussa kuin monissa muissa harrastuksissa, kuten kulttuuritoiminnassa. Urheilussa on mukana paljon ei-sanallista kommunikaatiota ja monikielisyyttä, minkä takia urheiluharrastukseen on mahdollista osallistua vähäisemmällä suomen tai ruotsin kielen taidolla. Tiedetään myös, että vertailtaessa eri järjestötyyppejä toisiinsa nimenomaan urheiluseuratoiminnalla on suurin vaikutus yhteisölliseen osallisuuteen. (Kaunismaa 2024b, 25–31.)

Osallisuus ja integraatio

Lapset ja nuoret ovat muita ikäryhmiä riippuvaisempia yhteiskunnan tarjoamista ja tukemista harrastamismahdollisuuksista (valtion nuorisoneuvosto 2023) ja niiden kautta avautuvista osallisuuden mahdollisuuksista. Suomessa, kuten muissakin Pohjoismaissa, kansalaisyhteiskunta ja valtio ovat perinteisesti olleet kiinteästi sidoksissa toisiinsa (esim. Trägårdh 2007). Urheilupolitiikka on ollut kytköksissä suomalaisen hyvinvointivaltion rakentamiseen, ja kansallisen urheilupolitiikan suuntaamisessa on seurattu yhteiskunta- ja sosiaalipolitiikan muutoksia (Huhtanen & Itkonen 2018).

Osallisuudella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa monimuotoista ilmiökenttää, jossa yhteistä on ihmisten vaikutusmahdollisuudet itseään, yhteisöjään ja yhteiskuntaa koskeviin asioihin sekä tosiasiallinen osallistuminen yhteisöihin. Osallisuudella on kolme toisiinsa linkittyvää puolta: 1) kuulumisen tunteet yhteisöihin ja niihin liittyvät tunnustussuhteet, 2) toiminnalliset suhteet lähiyhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä 3) vaikuttamismahdollisuudet ja niitä tukevat rakenteet (Maunu & Kiilakoski 2018, 113–115).

Yhdistystoimintaa itsessään voidaan pitää yhtenä osallisuuden muotona. Parhaimmillaan yhdistystoiminnassa opitaan tietoja ja taitoja, muodostetaan tuttavuussuhteita, kuulutaan vuorovaikutusyhteisöön ja vaikutetaan yhteistä intressiä koskeviin asioihin. Erilaisissa järjestöissä nämä asiat painottuvat eri tavoin. Nuorten järjestötoiminnasta valtaosa tapahtuu harrastusjärjestöissä, joihin urheilun seuratoimintakin kuuluu. Niille on ominaista harrastussisällön kautta tapahtuva oppiminen ja kaveri- ja vertaissuhteiden muodostaminen (Walseth & Strandbu 2014, 109).

Nuorten osallisuudella viitataan tässä tutkimuksessa järjestöjä laajempaan osallisuuteen yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Osallisuus käsittää kuulumisen tunteita, yhteiskunnan toimintoihin osallistumista sekä mahdollisuuksia ja kykyä vaikuttaa yhteisiin asioihin. Osallisuus on kytköksissä maahanmuuttajien *integraatioon* eli kotoutumiseen. Integraatio on monitahoinen ilmiö, johon sisältyy esimerkiksi maahanmuuttajien uusien sosiokulttuuristen taitojen hankkimista, uusien sosiaalisten suhteiden muodostumista ja sopeutumista uuteen yhteiskuntaan. Suhteet sekä omaan

vähemmistöryhmään että vastaanottavan maan valtaväestöön ovat tärkeitä integraation onnistumisen, yhteiskuntaan kuulumisen tunteen ja aktiivisen osallistumisen kannalta. (Renvik, Jasinskaja-Lahti & Varjonen 2020; Berry 2006.) Integraation kielteisenä vaihtoehtona ovat syrjäytymisriskien kasautuminen ja syrjäytyminen yhteiskunnasta, mikä on yhteydessä koettuun rasismiin (Mannila & Reuter 2009).

Päähypoteesi tämän artikkelin analyysissa on, että muunkielisten nuorten osallistumisella urheilujärjestöjen toimintaan on myönteisiä vaikutuksia myös heidän osallisuuteensa. Taustalla on ajatus siitä, että järjestötoimintaan osallistuminen kasvattaa yhteiskunnassa kerääntyvää sosiaalista pääomaa. Sosiaalisen pääoman teorian mukaan, kuten esimerkiksi Robert D. Putnam (1993) on sen muotoillut, yhteisöissä muodostuvat väljät tai heikot verkostositeet luovat pohjan yleistetylle luottamukselle sekä vastavuoroisille odotuksille ja normeille. Kun yhteiskunnassa on korkeaa luottamusta ja yhteinen ymmärrys oikeasta ja järkevästä, asiat tapahtuvat helpommin ja yhteiskunta on tasapainoinen. Teorian mukaan sosiaalinen pääoma ei kasva (samassa määrin) olosuhteissa, joissa yhteisöt ovat hierarkkisia ja suljettuja. Sellaisissa yhteisöissä normiuskollisuus ja luottavaisuus lähitoimijoihin saattavat kukoistaa, mutta niistä ei kuitenkaan seuraa yhteiskunnallisesti laajempaa menestystä. Väljät, erilaisia ihmisiä yhdistävät ja tärkeiksi koetut yhteisöt ovat tehokkaita sosiaalisen pääoman moottoreita.

Teorian mukaan yhdistystoiminta on sosiaalisen pääoman ytimessä. Vaikka sosiaalista pääomaa muodostuu esimerkiksi koulujen, työelämän tai vapaa-ajan yhteisöissä, erityisesti yhdistystoiminnan ominaislaatu synnyttää sosiaalista pääomaa. Yhdistystoiminta – esimerkiksi urheiluseura – yhdistää ihmisiä yhteisen intressin, kuten urheilulajin pariin. Se sitoo eritaustaisia, eri tavoin ajattelevia ja eri tavoin toimivia ihmisiä toisiinsa. Pääsääntöisesti samanarvoiset ihmiset linkittyvät ja muodostavat yhteisöjä keskenään. Rikas ja monipuolinen yhdistystoiminta sisältää mahdollisuuden luoda yhteiskuntaan sosiaalista pääomaa tavalla, joka ei muuten olisi mahdollista.

Yhdistykset voivat toimia siten, että ne tuottavat osallistujilleen myönteisiä vaikutuksia, jotka näkyvät osallisuutena laajempiin yhteisöihin ja yhteiskuntaan. Vaikutus ei ole pääsääntöisesti suora vaan välittyy vahvistamalla toiminnallisia kykyjä ja identiteettiä. Yhdistystoiminta on kuitenkin myös herkkä areena osallisuudenvastaisille ilmiöille: poissulkemiselle, klikkiytymiselle ja syrjinnälle. Sosiaalinen pääoma ei ole aina kaikkien käytettävissä oleva voimavara.

Tilastollinen tutkimusaineisto ja sen analyysi

Tutkimusaineistona on varsin laaja tilastollinen aineisto, joka kerättiin Nuorten tulevaisuuskyselyssä helmi–huhtikuussa 2023. Yhteensä 4 578 nuorta vastasi kysymyksiin osallistumisestaan ja kokemuksistaan harrastus- ja järjestötoiminnasta, osallisuuden kokemuksesta sosiaalisiin yhteisöihin ja yhteiskuntaan laajemmin sekä koetusta hyvinvoinnista. Aineisto kerättiin valtakunnallisesti ja siihen vastattiin varsin tasaisesti eri alueilla Suomessa. Kyselytutkimuksen teki Webropol-alustalla Nuorten yrittäjyys ja talous NYT ry, ja aineiston kokoamisesta vastasi Taloustutkimus yläkouluissa, lukioissa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Harrastus- ja järjestötoimintaa koskevat kysymykset ovat osa nuorisoalan osaamiskeskus Kentaurin toimintaa. Tämän artikkelin kirjoittajista Pekka Kaunismaa osallistui aineiston suunnitteluun ja käyttämiseen. Kysely toteutettiin suomeksi ja ruotsiksi, ja siihen vastattiin anonyymisti.

Kyselyyn vastanneet ovat pääosin alaikäisiä 14–17-vuotiaita nuoria, jotka opiskelivat

yläkoulussa (48 %), lukiossa (34 %) tai toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa (17 %). Tyttöjä vastaajista oli 58 prosenttia, poikia 38 prosenttia ja muunsukupuolisia viisi prosenttia. Neljä prosenttia osallistujista ei halunnut vastata kysymykseen omasta sukupuolestaan. Aineiston analyysissä muunsukupuoliset ja sukupuolikysymyksiin vastaamattomat ovat mukana kaikissa kohdissa lukuun ottamatta niitä, joissa aineistoa tarkastellaan sukupuolittain tyttöinä ja poikina.

Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen (2023, 34) mukaan ohjattuun urheiluun osallistuminen on yleistä, mutta vähenee iän myötä, esimerkiksi kun verrataan 15–19-vuotiaita nuoria 10–14-vuotiaisiin. Ohjattu urheiluharrastus on siis erityisen yleistä varhaisina nuoruusvuosina, mutta iän karttuessa siihen osallistuminen vähenee.

Aineiston laajuus antaa hyvät lähtökohdat analysoida Suomessa asuvien nuorten osallistumista järjestettyyn urheilutoimintaan. Tulokset eivät kuitenkaan ole täysin yleistettävissä, sillä ei ole tarkalleen tiedossa, ketkä nuoret kysely tavoitti ja ketkä siihen ovat vastanneet. Kysely toimitettiin eri kouluasteiden oppilaitoksiin, mutta ei ole tarkkaan tiedossa, mitkä koulut välittivät sen nuorille tai missä kontekstissa nuoret siihen vastasivat. Osa vastauksista kerättiin luokkahuonetilanteissa ja osa lomakkeista toimitettiin opiskelijoille vapaasti vastattaviksi. Aineiston analyysissä onkin syytä suhtautua varauksellisesti joidenkin pienistä frekvensseistä laskettujen suorien jakaumien osoittamiin tuloksiin. Aineiston sisäiseen vertailuun esimerkiksi kieliryhmien välillä sisältyy myös jossain määrin reliabiliteettiriskejä. Tulokset kuitenkin ovat aineiston sisällä samansuuntaisia, ja muuttujien vertailu tuottaa tilastollisesti merkitseviä eroja.

Suurimmalla osalla vastanneista nuorista kotikieli tai ensimmäinen kotona puhuttu kieli on suomi tai ruotsi (91,7 %) ja vähemmistöllä jokin muu kieli (8,3 %). Jakauma muistuttaa muiden vastaavien aineistojen jakaumia (mm. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2023). Muuta kuin suomea tai ruotsia kotikielenä puhuvia nuoria on aineistossa 381. Kuusi prosenttia kaikista kyselyyn vastanneista on syntynyt muualla kuin Suomessa, mutta muuta kuin suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvista heitä on 58 prosenttia. Näistä nuorista valtaosalla eli 71 prosentilla ainakin toinen vanhemmista on syntynyt muualla kuin Suomessa. Tutkimusaineistossa muunkieliset nuoret ovat heterogeeninen ryhmä: kotikielenä yleisyysjärjestyksessä ovat venäjä, viro, somali, arabia, englanti ja farsi. Näiden lisäksi ilmoitettiin vähäisissä määrin myös muita kotikieliä.

Empiirisessä analyysissä vertaillaan muunkielisten sekä suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvien nuorten osallistumista urheilujärjestötoimintaan sekä osallisuuden kokemuksia ja hyötyjä. Aineisto on analysoitu SPSS-ohjelmalla laskemalla suoria jakaumia sekä testaamalla ilmiöiden välisiä yhteyksiä ristiintaulukoinneilla ja keskiarvovertailuilla.

Tulokset

Muunkielisten nuorten osallistuminen urheiluseuratoimintaan

Kaksi kolmasosaa (66 %) muunkielisistä nuorista osallistuu urheiluseuratoimintaan, mikä on jopa hieman enemmän kuin suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvien nuorten osallistumisaste (65 %). Urheiluseuratoiminta tavoittaa nuoret yleisellä tasolla varsin tasaisesti kielitaustasta riippumatta.

Kun tarkastellaan osallistumisen kestoa ja tärkeyttä, muunkielisten nuorten urheilujärjestötoimintaan osallistuminen poikkeaa kuitenkin muista. Urheilujärjestötoimintaan osallistumisen kestoa kysyttiin lomakkeessa viisiportaisella kysymyksellä, jonka vastaus-

vaihtoehdot olivat ”en ole osallistunut”, ”osallistunut alle vuoden”, ”osallistunut 1–2 vuotta”, ”osallistunut 3–5 vuotta” ja ”osallistunut kauemmin kuin 5 vuotta”. Suomea tai ruotsia kotona puhuville nuorille on tyypillistä, että urheiluseuratoimintaan osallistuminen on kestänyt useita vuosia, monesti lapsuudesta saakka. Muunkielisille nuorille yhtä tyypillistä on se, että osallistuminen on kestänyt korkeintaan muutaman vuoden (Kuvio 1). Eroa kuvastaa hyvin se, että kun lähes 30 prosenttia suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvista nuorista on ollut mukana urheiluseuratoiminnassa yli viisi vuotta, vastaava osuus muunkielisistä nuorista on 16 prosenttia.

Tutkimuksessa kysyttiin myös urheilujärjestötoimintaan osallistumisen koettua tärkeyttä asteikolla 1–5 siten, että vaihtoehto 5 merkitsi ”erittäin tärkeää” ja vaihtoehto 1 "ei yhtään tärkeää". Analyysi osoittaa, että suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvat nuoret arvottavat urheiluseuratoimintaan osallistumisensa keskimäärin tärkeämmäksi kuin muunkieliset nuoret. Suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvilla nuorilla *koettu tärkeys* -muuttujan saama keskiarvo on 3,76 ja muunkielisillä 3,46. Eroa kuvastaa myös se, että arvon 5 urheiluseuraharrastukselleen antoi suomea tai ruotsia puhuvista 38 prosenttia ja muuta kieltä kotona puhuvista 25 prosenttia.

Sukupuolten välillä on nähtävissä merkittävä ero. Urheilutoimintaan osallistuminen näyttää olevan selkeästi sukupuolittunutta, kun tarkastellaan pelkästään muunkielisiä nuoria. Muunkieliset pojat (72 %) osallistuvat selkeästi tyttöjä (55 %) useammin urheilutoimintaan. Suomen- tai ruotsinkielisten nuorten keskuudessa vastaavaa eroa ei havaita: osallistuminen on yhtä yleistä tytöillä ja pojilla (molemmat 66 %). Muunkielisten joukossa osallistumisen tärkeäksi kokemisessa ei puolestaan ole olennaista sukupuolieroa, sillä tyttöjen keskiarvo on 3,67 ja poikien 3,64.

Tulos edellä esitetystä analyysista on se, että osallistuminen urheilujärjestötoimintaan on muunkielisillä yhtä yleistä kuin suomen-

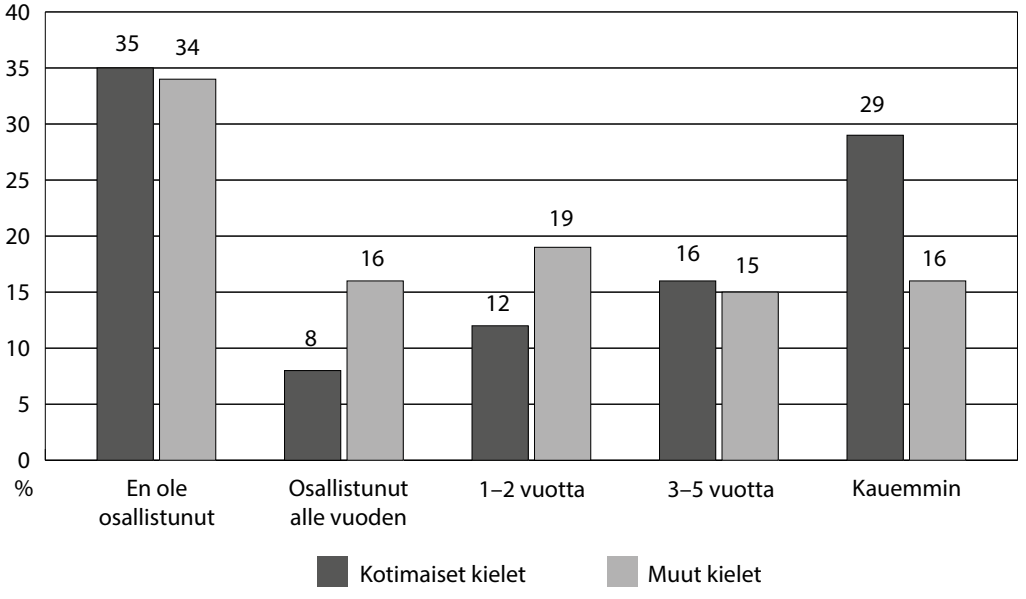

Kuvio 1. Urheilujärjestötoimintaan osallistumisen kesto suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvilla (kotimaiset kielet) ja muunkielisillä nuorilla (muut kielet). (N=4 578, df=4, χ^2 =67,34, p<0,01)

ja ruotsinkielisillä nuorilla. Eroja kuitenkin ilmenee siinä, että tyttöjen osallistumisen yleisyys on harvinaisempaa ja poikien yleisempää kuin suomen- ja ruotsinkielisillä nuorilla. Muunkieliset nuoret myös osallistuvat urheilujärjestötoimintaan keskimäärin lyhyemmän ajan kuin muut nuoret, eivätkä he koe toimintaan osallistumista erityisen tärkeäksi.

Osallisuus vahvistuu urheilutoiminnassa

Urheilujärjestötoiminta kuuluu laajempaan osallisuuden ilmiökenttään. Kuten edellä todetaan, osallisuus tarkoittaa moninaista ilmiötä, johon lukeutuvat kuulumisen tunteet, toiminnalliset suhteet yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä vaikuttamisen mahdollisuudet. Analyysin yhtenä keskeisenä ideana on tarkastella, onko muunkielisten nuorten kohdalla urheilujärjestön toimintaan osallistumisen ja muiden osallisuuden ilmiöiden välillä yhteisvaihtelua. Aineistossa osallisuutta kuvaa kaksi summamuuttujaa: *osallisuus yhteisöihin* ja *osallisuus yhteiskuntaan*. Ne perustuvat asenneväittämiin, joihin vastattiin viisiportaisen Likert-asteikon mukaisesti, jossa ääripäät olivat ”täysin eri mieltä” (1) ja ”täysin samaa mieltä” (5).

Summamuuttujan *osallisuus yhteisöihin* arvot koostuvat viiden muuttujan summasta, joka laskettiin sosiaalista vuorovaikutusta ja siihen liittyviä asenteita kuvaavista väittämistä. Vastaukset korreloivat aineistossa selvästi keskenään, mikä tarkoittaa myös summamuuttujan sisäistä koherenssia. Summamuuttujaan sisällytettiin seuraavat väittämät:

- Minulle on tärkeää, että sosiaalinen elämäni on aktiivista.
- Minulla on useita erilaisia ystäväpiirejä
- Olen valmis suuriinkin uhrauksiin auttaakseni ystäviä.
- Elämäni suurin nautinto on tuottaa mielihyvää toiselle ihmiselle.
- Mukaudun helposti muiden tahtoon.

Summamuuttuja *osallisuus yhteiskuntaan* kuvaa yhteiskunnallisiin asioihin asennoitumista ja kiinnostuneisuutta. Myös tähän muuttujaan sisällytettyjen väittämien vastauksilla on aineistossa selkeä keskinäinen korrelaatio. Summamuuttujaan sisälletyt väittämät ovat:

- En ole vähääkään kiinnostunut politiikasta. (Järjestys käännetty summamuuttujassa.)
- Pyrin omalla toiminnallani vaikuttamaan yhteiskuntaan.
- Luotan siihen, että suomalaiset tiedotusvälineet kertovat asioista puolueettomasti.
- Olen hyvin tietoinen siitä, mitä ympäristössäni ja maailmalla tapahtuu.

Osallisuutta kuvaavat summamuuttujat saavat analyysissa arvoja välillä 5–25 (osallisuus yhteisöihin) ja 4–20 (osallisuus yhteiskuntaan). Muuttujien arvot tiivistettiin tässä artikkelissa kolmeen luokkaan (”matala osallisuus”, ”keskitason osallisuus” ja ”korkea osallisuus”) siten, että kaikkiin luokkiin kuuluu noin kolmannes havaintoyksiköistä.

Taulukossa 1 esitetään urheiluseuratoimintaan osallistumisen tärkeäksi kokemisen yhteys *yhteisölliseen osallisuuteen* suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvilla ja muunkielisillä nuorilla. Varsinkin erittäin tärkeäksi koettu osallistuminen urheiluseuratoimintaan yhdistyy korkeaan yhteisölliseen osallisuuteen molemmissa vastaajaryhmissä. Puolet (52 %) urheiluseuratoimintansa erittäin tärkeäksi kokevista nuorista voidaan luokitella korkean yhteisöllisen osallisuuden vastaajakategoriaan. Yhteys on samankaltainen riippumatta siitä, puhuuko vastaaja suomea tai ruotsia vai muita kieliä. Urheiluseurojen toiminnalla on siis yhteisöllistä osallistumista vahvistava vaikutus niin muunkielisille kuin suomea tai ruotsia kotikielenään puhuville nuorille.

Urheiluseuraosallistumisen tärkeäksi kokemisen ja yhteisöllisen osallisuuden yhteys korostuu erityisesti muunkielisillä pojilla, mutta näyttää heikommalta muunkielisillä ty-

Taulukko 1. Yhteisöllisen osallisuuden ja urheiluseuratoimintaan osallistumisen tärkeäksi kokemisen yhteys suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvilla (kotimaiset) ja muunkielisillä nuorilla (N=4 578, df=8, χ^2=118,72, p<0,001)

		Yhteisöllinen osallisuus			
Urheiluseuraan osallistuminen	Kotikieli	Matala	Keski-	Korkea	Yhteensä
Ei osallistumista	Kotimaiset	42 % (621)	29 % (421)	29 % (429)	100 % (1471)
	Muunkieliset	47 % (60)	26 % (33)	28 % (36)	100 % (129)
Osallistumisen tärkeys: 1–3	Kotimaiset	39 % (413)	32 % (336)	29 % (300)	100 % (1049)
	Muunkieliset	42 % (52)	29 % (36)	30 % (37)	100 % (125)
Osallistumisen tärkeys: 4	Kotimaiset	29 % (187)	36 % (231)	34 % (217)	100 % (635)
	Muunkieliset	36 % (23)	30 % (19)	34 % (22)	100 % (64)
Osallistumisen tärkeys: 5	Kotimaiset	20 % (205)	28 % (293)	52 % (544)	100 % (1042)
	Muunkieliset	19 % (12)	29 % (18)	52 % (33)	100 % (63)

töillä. Erittäin tärkeäksi koettu urheiluseuran toimintaan osallistuminen yhdistyy korkeaan yhteisölliseen osallisuuteen muunkielisillä pojilla (67 %), mutta selvästi harvemmin tytöillä (44 %). Yhtä selvää sukupuolieroa ei ole havaittavissa suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvilla nuorilla (pojat 58 %, tytöt 55 %). Havainto viittaa siihen, että muunkielisten poikien yhteisöllinen osallisuus vahvistuu urheiluseuraosallistumisessa hieman enemmän kuin suomea tai ruotsia puhuvilla nuorilla ja selkeästi vahvemmin kuin muunkielisillä tytöillä.

Vastaava analyysi summamuuttujasta *yhteiskunnallinen osallisuus* ei osoita tilastollisesti merkitsevää yhteyttä urheiluseuratoimintaan osallistumiseen eikä ryhmien välisiä eroja. Yhteys on havaittavissa ja on samansuuntainen kotikielestä ja sukupuolesta riippumatta, mutta se ei ole kovin voimakas. Muunkielisten nuorten yhteiskunnallinen osallisuus on matalinta vastaajilla, jotka osallistuvat urheiluseuratoimintaan, mutta eivät koe sitä erityisen tärkeäksi. Havaintoa ei tulkita tutkimuksessa niin, että vähemmän intensiivisellä urheiluseuratoiminnalla olisi nuorille yhteiskunnallista osallisuutta heikentävä merkitys, mutta ainakaan osallisuuden vahvistumisesta ei ole merkkejä. Urheilutoiminnassa mukana oleminen ilman osallistumisen tärkeäksi kokemista ei näytä riittävän muunkielisten nuorten yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistumiseen. Lievä yhteys löytyy yhteiskunnallisen osallisuuden ja urheiluseuratoimintaan osallistumisen erittäin tärkeäksi kokemisen väliltä.

Seuraavaksi tarkastellaan yleisesti järjestö- ja harrastustoiminnasta saatavia hyötyjä osallisuuden näkökulmasta, eli kysymykset eivät koske vain urheilua. Taulukkoon 3 on tiivistetty niiden vastaajien prosenttiosuudet, jotka kokevat saavansa järjestö- ja harrastustoiminnasta uutta tietoa, kielitaidon vahvistumista, uusia kavereita ja kokemuksia ryhmätoiminnasta erilaisten ihmisten kanssa sekä vaikuttamisen kokemuksia. Suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvat nuoret hyötyvät muunkielisiä nuoria yleisemmin harrastus- ja järjestötoiminnasta saaden tietoa, kavereita ja vaikutustaitoja urheilun kautta – lukuun ottamatta kielitaidon vahvistumista. *Kielitaidon parantuminen* harrastuksessa onkin ymmärrettävää muunkielisten nuorten kohdalla, tapahtuuhan osa harrastustoiminnasta yhä suomeksi tai ruotsiksi, joskin yhä

useammin myös englanniksi (Rönkkö 2024).

Kaiken kaikkiaan erot eri kieliryhmien nuorten kokemista harrastamisen hyödyistä ovat huomattavan suuret. Suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvat urheiluseuratoimintaan osallistuvat nuoret kertovat saaneensa harrastuksestaan hyötyjä jopa 20 prosenttia enemmän kuin muunkieliset nuoret. Esimerkiksi suomea tai ruotsia kotona puhuvat nuoret, jotka kokevat osallistumisen hyvin tärkeäksi, saavat harrastuksista hyvin todennäköisesti (85 %) *uusia kavereita ja tuttavia*, mutta muunkielisistä nuorista selvästi harvemmat eli noin kaksi kolmesta (65 %).

Muunkielisillä nuorilla urheiluseuraosallistumisen koettu tärkeys on kuitenkin selkeässä yhteydessä saatuihin ja opittuihin taitoihin (Taulukko 3). Muunkielisillä nuorilla esimerkiksi *taidot toimia ryhmässä ja erilaisten ihmisten kanssa* vahvistuvat osallistumisen tärkeyden kasvaessa. Muunkielisten nuorten urheiluseuratoiminnalla on selkeä merkitys myös *uuden tiedon* saamisessa. *Yhteisiin asioihin vaikuttaminen* koettuna hyötynä on myös yleisempää urheiluun osallistuvilla kuin toiminnan ulkopuolelle jääneillä muunkielisillä nuorilla.

Nuorten osallisuutta kartoitettiin myös tarkastelemalla heidän odotuksiaan tulevaa työelämää kohtaan. Nuorten työelämäorientaatiota analysoidaan kolmella väittämällä, jotka indikoivat työelämätaitoja, työelämäintoa ja työelämäluottamusta. *Työelämätaidot*-muuttuja perustuu kyselyn väittämään: ”Koen, että minulla on sellaiset tiedot ja taidot, joilla menestyä työelämässä”. *Työelämäinto* perustuu väittämään: ”Odotan innolla työelämään pääsyä” ja *työelämäluottamus* väittämään: ”Uskon löytäväni työelämästä itselleni sopivan paikan tulevaisuudessa”. Vastaukset koodattiin aineistoon skaalalla 1–5, jossa 5 tarkoittaa ”täysin samaa mieltä” ja 1 ”täysin eri mieltä”. Taulukossa 4 esitetään samaa mieltä (4–5) olleiden osuudet.

Analyysi osoittaa, että urheiluseuratoiminnan tärkeäksi kokeminen on yhteydessä nuorten myönteisen työelämäorientaation kanssa. Yhteys on samansuuntaista suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvilla ja muunkielisillä, joskin jälkimmäisillä se on vahvempi. Luottamus omiin työelämätaitoihin ja yleisesti työelämään sekä oma työelämäinto on vahvinta niillä muunkielisillä nuorilla, jotka

Taulukko 2. Yhteiskunnallinen osallisuus ja urheiluseuratoimintaan osallistumisen koettu tärkeys suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvilla (kotimaiset) ja muunkielisillä nuorilla (N=4 578, df=8, χ^2=11,43, p=0,179)

		Yhteiskunnallinen osallisuus			
Urheiluseuraan osallistuminen	Kotikieli	Matala	Keskitaso	Korkea	Yhteensä
Ei osallistumista	Kotimaiset	35 % (517)	41 % (607)	24 % (347)	100 % (1471)
	Muunkieliset	39 % (50)	39 % (50)	22 % (29)	100 % (129)
Osallistumisen tärkeys: 1–3	Kotimaiset	28 % (291)	47 % (496)	25 % (262)	100 % (1049)
	Muunkieliset	39 % (49)	46 % (58)	14 % (18)	100 % (125)
Osallistumisen tärkeys: 4	Kotimaiset	27 % (172)	49 % (310)	24 % (153)	100 % (635)
	Muunkieliset	36 % (23)	48 % (31)	16 % (10)	100 % (64)
Osallistumisen tärkeys: 5	Kotimaiset	26 % (273)	47 % (486)	27 % (283)	100 % (1042)
	Muunkieliset	33 % (21)	40 % (25)	27 % (17)	100 %(63)

kokevat urheiluseuran toimintaan osallistumisen tärkeäksi. Esimerkiksi urheiluseuraan osallistumisen tärkeäksi kokevista muunkielisistä nuorista kaksi kolmesta (65 %) on innostunut tulevasta työelämästä, kun taas osallistumisen vähemmän tärkeäksi kokeneista vain alle puolet (45 %). Muunkielisten nuorten työelämäinto on kauttaaltaan suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvia nuoria korkeammalla tasolla. Jälkimmäiset puolestaan luottavat enemmän työmarkkinoihin. Sen sijaan luottamus omiin työelämäkykyihin on melko samankaltaista eri kieliryhmissä.

Aktiivisuus urheilussa näyttää liittyvän positiivisiin työelämäodotuksiin, olipa kysymys koetuista taidoista, innosta tai luottamuksesta tulevaan työelämään. Erittäin tärkeäksi koettu urheiluseuran toimintaan osallistuminen yhdistyy selvästi myös työelämäodotuksiin. Yhteys on muunkielisillä nuorilla selvä ja

Taulukko 3. Harrastus- ja järjestötoiminnasta saadut hyödyt suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvilla (kotimaiset) ja muunkielisillä nuorilla urheiluseuraan osallistumisen mukaan. (N=4 578)

		Urheiluseuraan osallistuminen			
Järjestö- ja harrastustoiminnasta saatuja asioita	Kotikieli	Ei osallistu	Osallistumisen tärkeys: 1–3	Osallistumisen tärkeys: 4	Osallistumisen tärkeys: 5
Uutta tietoa (df=4, χ^2=17,18, p<0,01)	Kotimaiset	63 % (N=1471)	65 % (N=1049)	64 % (N=635)	70 % (N=1042)
	Muunkieliset	58 % (N=129)	30 % (N=125)	50 % (N=64)	62 % (N=63)
Kielitaidon vahvistuminen (df=4, χ^2 =1,62, p<0,805)	Kotimaiset	45 % (N=1471)	44 % (N=1049)	44 % (N=635)	44 % (N=1042)
	Muunkieliset	53 % (N=129)	29 % (N=125)	48 % (N=64)	54 % (N=63)
Uusia kavereita ja tuttavia (df=4, χ^2=160,39, p<0,01)	Kotimaiset	52 %(N=1471)	63 % (N=1049)	75 % (N=635)	85 % (N=1042)
	Muunkieliset	44 % (N=129)	34 % (N=125)	47 % (N=64)	65 % (N=63)
Ryhmässä ja erilaisten ihmisten kanssa toimiminen (df=4, χ^2=125,15, p<0,01)	Kotimaiset	39 % (N=1471)	53 % (N=1049)	63 % (N=635)	73 % (N=1042)
	Muunkieliset	33 % (N=129)	26 % (N=125)	47 % (N=64)	54 % (N=63)
Vaikuttamaan yhteisiin asioihin (df=4, χ^2=47,15, p<0,01)	Kotimaiset	20 % (N=1471)	26 % (N=1049)	27 % (N=635)	38 % (N=1042)
	Muunkieliset	18 % (N=129)	25 % (N=125)	30 % (N=64)	29 % (N=63)

Taulukko 4. Työelämäodotukset ja urheiluseuratoimintaan osallistuminen sekä sen koettu tärkeys suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvilla (kotimaiset) ja muunkielisillä nuorilla (N=4 578).

		Urheiluseuraan osallistuminen			
Työelämäodotukset	Kotikieli	Ei osallistu	Osallistumisen tärkeys: 1–3	Osallistumisen tärkeys: 4	Osallistumisen tärkeys: 5
Työelämätaidot (df=16, χ^2 =112,95, p<0,01)	Kotimaiset	56 % (N=1471)	61 % (N=1049)	67 % (N=635)	71 % (N=1042)
	Muunkieliset	61 % (N=129)	57 % (N=125)	61 % (N=64)	70 % (N=63)
Työelämäinto (df=16, χ^2 =73,90, p<0,01)	Kotimaiset	45 % (N=1471)	49 % (N=1049)	54 % (N=635)	58 % (N=1042)
	Muunkieliset	50 % (N=129)	45 % (N=125)	56 % (N=64)	65 % (N=63)
Työelämäluottamus (df=16, χ^2 =85,53, p<0,01)	Kotimaiset	63 % (N=1471)	67 % (N=1049)	75 % (N=635)	79 % (N=1042)
	Muunkieliset	67 % (N=129)	59 % (N=125)	59 % (N=64)	70 % (N=63)

viittaa siihen, että ainakin nuorten odotusten ja asenteiden tasolla urheiluseuratoiminnalla on myönteistä yhteyttä työelämäasenteisiin.

Seuraavassa tarkastellaan vielä kahta muuttujaa, jotka avaavat näkökulmaa suomalaiseen *yhteiskuntaan kuulumisen* tunteeseen. Ensimmäinen näistä perustuu kysymykseen, kuinka vahvasti vastaaja kokee kuuluvansa suomalaiseen yhteiskuntaan. Vastaukset on annettu neliportaisena skaalana, jonka vaihtoehdot näkyvät taulukossa 5. Taulukosta havaitaan, että urheiluseuratoimintaan osallistuminen ja sen tärkeys ovat yhteydessä suomalaiseen yhteiskuntaan kuulumisen kokemukseen. Yhteys ei kuitenkaan ole tilastollisesti merkitsevä.

Toinen kuulumisen tunnetta indikoiva muuttuja on väittämä ”Tykkään viettää aikaa kantasuomalaisten ystävieni kanssa”. Tähän kysymykseen vastattiin kuusiportaisella asteikolla siten, että vastaus 1 tarkoittaa ”ei lainkaan samaa mieltä” ja vastaus 6 ”täysin samaa mieltä”. Taulukossa 6 vertaillaan vastausten

Taulukko 5. Muunkielisten nuorten yhteiskuntaan kuulumisen kokemus ja urheiluseuratoimintaan osallistumisen koettu tärkeys. (N=380, df=12, χ^2 =12,92, p=0,375)

	Suomalaiseen yhteiskuntaan kuulumisen kokemus			
	En lainkaan	Vähän	Vahvasti	Hyvin vahvasti
Ei osallistu	6 % (8)	26 % (33)	37 % (47)	31 % (40)
Osallistumisen tärkeys: 1–3	12 % (15)	15 % (19)	36 % (45)	37 % (46)
Osallistumisen tärkeys: 4	9 % (6)	14 % (9)	39 % (25)	38 % (24)
Osallistumisen tärkeys: 5	5 % (3)	14 % (9)	40 % (25)	41 % (26)

Taulukko 6. Kantasuomalaisten ystävien kanssa ajan viettämisestä pitäminen ja urheiluseuratoimintaan osallistumisen koettu tärkeys (N=344, df=3, p=0,041)

Urheiluseuraan osallistuminen	Suomalaisten ystävien seurasta tykkäämisen keskiarvo
Ei osallistu	4,49
Osallistumisen tärkeys: 1–3	4,14
Osallistumisen tärkeys: 4	4,35
Osallistumisen tärkeys: 5	4,82

Taulukko 7. Syrjintää tai kiusaamista kokeneiden keskiarvot (1–6) urheiluseuratoimintaan osallistumisen koettu tärkeys. (N=380, df=3, p=0,059)

Urheiluseuraan osallistuminen	Syrjinnän kokemuksen keskiarvo
Ei osallistunut	2,74
Osallistumisen tärkeys: 1–3	3,33
Osallistumisen tärkeys: 4	3,33
Osallistumisen tärkeys: 5	2,97

keskiarvoa urheiluseuratoimintaan osallistumisen kanssa. Yhteys näiden muuttujien välillä on selvä ja muistuttaa sekä aiheeltaan että tuloksiltaan aiemmin esitettyä havaintoa urheiluseuratoiminnan vahvasta yhteydestä yhteisölliseen osallisuuteen.

Analyysin lopuksi tarkastellaan muunkielisten nuorten osallisuuden kielteistä kääntöpuolta: syrjinnän kokemuksia ja niiden yhteyttä urheiluseuratoimintaan. Syrjinnän kokemusta kuvaava muuttuja ”Olen kokenut syrjintää ja kiusaamista taustani tai ominaisuuteni vuoksi” saa aineistossa arvot 1–5.

Tulokset taulukossa 7 sisältävät mielenkiintoisen havainnon: urheiluseuratoimintaan osallistuvat muunkieliset nuoret kokevat enemmän syrjintää ja kiusaamista kuin ne, jotka eivät osallistu. Syrjinnän yleisyys kuitenkin vähenee, kun osallistuminen koetaan erittäin tärkeäksi, mikä on tuloksena linjassa muiden osallisuutta koskevien havaintojen kanssa. Onkin syytä kysyä, esiintyykö syrjintää urheiluseuratoiminnassa ja sen vuorovaikutusrakenteissa, koska osallistuminen näyttää tekevän sen todennäköisemmäksi. Myös aiempi tutkimus tukee tulosta järjestetyssä urheilutoiminnassa esiintyvästä syrjinnästä (mm. Eid & Castaneda 2023, 26–29).

Johtopäätökset, pohdinta ja suositukset

Vuonna 2023 kerätyn 14–17-vuotiaita nuoria koskevan kyselyaineiston (n=4 578) analyysin keskeinen havainto on, että muunkieliset nuoret osallistuvat urheilujärjestöjen toimintaan keskimäärin yhtä usein kuin suomea tai ruotsia kotikielenään puhuvat nuoret. Urheiluharrastuksiin osallistuminen muunkielisillä nuorilla on kuitenkin sukupuolittunutta. Muunkielisten tyttöjen urheiluharrastaminen ja osallisuus järjestötoimintaan ei ole yhtä yleistä kuin poikien. Muunkielisten tyttöjen tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin osallistua ohjattuun urheilutoimintaan tulisikin kiinnittää erityistä huomiota. Vähäisemmät osallistumismahdollisuudet voivat johtaa muunkielisten tyttöjen muita heikompaan yhteiskunnalliseen kiinnittymiseen.

Tutkimustulokset tuovat esille urheilutoiminnan myönteiset yhteydet nuorten osallisuuteen yhteiskuntaan, työelämäorientaatioon ja sosiaalisiin yhteisöihin kaikilla nuorilla: niin suomen- ja ruotsinkielisillä kuin muunkielisilläkin. Urheiluseuratoimintaan osallistuminen lisää myös muunkielisten nuorten osallisuutta sosiaalisiin yhteisöihin ja suomalaiseen yhteiskuntaan erityisesti työelämään orientoitumisessa. Muunkielisten yhteys on heikompi, kun tarkastellaan heidän vaikuttamistaan poliittisiin ja yhteiskunnallisiin asioihin, mutta näin on kaikkien nuorten osalta. Urheilutoiminta tukee suomen kielen ja tietotaidon kehittymistä sekä auttaa rakentamaan sosiaalisia verkostoja myös omankielisen yhteisön ulkopuolelle. Urheilun ja liikunnan moni- ja selkokielisyyteen olisikin hyvä kiinnittää huomiota niin, että mahdollisimman monet osallistujat, myös muunkieliset nuoret, ymmärtävät ohjausta tai valmennusta ja pääsevät siten osalliseksi toimintaan (ks. Rönkkö 2024).

Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ja urheiluseurojen päättäjien olisi hyvä kiinnittää erityistä huomiota urheiluharrastuksen kokemiseen, sillä urheiluseuratoiminnan hyödyt osallisuuden ja yhteiskuntaan kuulumisen osalta ovat merkittäviä vain silloin, kun kokemus osallistumisesta on vahva ja merkityksellinen. Passiivinen ja lyhytkestoinen osallistuminen ei vaikuta osallisuuteen myönteisellä tavalla. Muunkieliset nuoret eivät yleensä ole osallistuneet urheilutoimintaan yhtä kauan kuin suomea tai ruotsia kotona puhuvat nuoret. He eivät myöskään koe urheilutoimintaan osallistumista yhtä usein tärkeäksi kuin suomea tai ruotsia kotikielenään

puhuvat nuoret. Urheiluseuratoiminta siis tavoittaa muunkieliset nuoret, mutta ei yhtä motivoivasti ja pitkäkestoisesti kuin suomen- ja ruotsinkieliset nuoret.

Urheilutoiminnassa edistetään nuorten laajempaa osallisuutta yhteiskuntaan, mistä on hyötyä yksilöille, yhdistyksille, seuroille ja koko yhteiskunnalle. Nuorten elämässä hyvät kehät vahvistavat toisiaan. Muunkielisten nuorten aktiivisuus urheilujärjestöissä kasvattaa heidän aktiivisuuttaan yhteiskunnassa, eri yhteisöissä ja työelämässä. Samalla mahdollistuu sosiaalisen pääoman kertyminen, mikä on tärkeää jo yhteiskunnan tulevaisuudenkin kannalta. Ulossulkeminen puolestaan tuottaa ulkopuolisuutta, syrjäytymistä ja huonoja kehiä. Ulkopuolisuus urheilutoiminnasta näkyy kaikilla nuorilla yleisempänä passiivisuutena suhteessa yhteisöihin, työelämään ja kokemukseen suomalaiseen yhteiskuntaan kuulumisesta.

Muunkieliset nuoret kuitenkin hyötyvät seuratoiminnasta vähemmän kuin suomea tai ruotsia kotona puhuvat nuoret, lukuun ottamatta kielitaidon ja työelämäkiinnostuksen kasvua. Tutkimus ei vastaa yksiselitteisesti siihen, miksi muunkieliset nuoret hyötyvät organisoidusta urheilusta suomen- ja ruotsinkielisiä nuoria vähemmän. Aihetta olisi hyvä tutkia lisää ja selvittää, onko taustalla urheiluseuroissa koettua epäasiallista kohtelua, syrjintää, ulossulkemista tai rasismia. Urheilutoiminnan myönteiset vaikutukset osallisuudelle ja integraatiolle olisivat varmasti nykyistä suuremmat, mikäli urheiluseurat ja -toimijat pystyisivät kitkemään toiminnastaan kiusaamisen ja syrjinnän.

Suomessa olisi tärkeää keskustella siitä, miten turvallinen osallistuminen ohjattuun urheiluun voitaisiin saada kaikkien halukkaiden nuorten ulottuville. Olisi tärkeää taata se, etteivät minkään kieliset nuoret joudu urheilutoiminnassa syrjinnän tai epäasiallisen käytöksen kohteiksi. Valtion nuorisoneuvoston politiikkasuositukset (2023, 2) kehottavat osuvasti etsimään yhteistyössä keinoja tukea kaikkien nuorten vapaa-ajan osallistumismahdollisuuksia urheilu- ja muissa harrastuksissa: "*Puututaan häirintään, syrjintään ja kiusaamiseen harrastamisessa ja vapaa-ajalla. Vahvistetaan inklusiivista toimintakulttuuria harrastusryhmissä lisäämällä tietoa hyvistä käytännöistä.*" Kaikilla nuorilla tulisi olla yhtäläiset ja turvalliset mahdollisuudet osallistua urheilutoimintaan, liikkua ja kuulua suomalaiseen yhteiskuntaan. Kaikkien nuorten potentiaali olisi tärkeää saada kukoistamaan, kasvamaan sosiaaliseksi pääomaksi ja osallisuudeksi.

Lähteet

Aapola-Kari, Sinikka (toim.) (2023) *Vaihteleva vapaa-aika. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2022*. Helsinki: valtion nuorisoneuvosto, julkaisuja 74 & Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 244 & valtion liikuntaneuvosto, julkaisuja 2023:8.

Agergaard, Sine (2016) Religious culture as a barrier? A counter-narrative of Danish Muslim girl's participation in sports. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health* 8 (2), 213–224.

Agergaard, Sine & Sørensen, Jan Kahr (2010) Policy, Sport and Integration: The Case of Talented Ethnic Minority Players in Danish Football Clubs. *Sport Policy and Politics* 2 (2), 205–221.

Berg, Päivi (2016) Sukupuoli, yhteiskuntaluokka ja etnisyys lasten ja nuorten urheiluseuraharrastuksissa. Teoksessa Päivi Berg & Marja Kokkonen (toim.) *Urheilun takapuoli. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus liikunnassa ja urheilussa*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 186, 64–90.

Berry, John W. (2006) Contexts of acculturation. Teoksessa David L. Sam & John W. Berry (toim.) *The Cambridge handbook of acculturation psychology*. Cambridge, New York, Melbourne, Madrid, Cape Town, Singapore, São Paolo: Cambridge University Press, 27–42.

Eid, Mona & Castaneda, Anu (2023) *Ulkomaalaistaustaisen nuorten hyvinvointi tutkimusten ja tilastojen valossa*. Valtion nuorisoneuvosto, julkaisuja 73. Helsinki: Valtion nuorisoneuvosto & Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Huhtanen, Kerkko & Itkonen, Hannu (2018) Suo-

malaisen sosiaalipolitiikan ja liikuntapolitiikan yhtenevät päämäärät 1920–80-luvuilla. *Liikunta ja tiede* 55 (6), 111–119.

Isosomppi Saara, Itkonen Hannu & Salmikangas Anna-Katriina (2019) Abstrakti, muodollinen ja vanhentunut tasa-arvo? Diskursiivinen tulkinta liikuntajärjestöjen tasa-arvopuheesta. *Liikunta & Tiede* 56 (1), 84–92.

Renvik, Tuuli Anna, Jasinskaja-Lahti, Inga & Varjonen, Sirkku 2020: The integration of Russian-speaking immigrants to Finland: A social psychological perspective. Teoksessa Denisenko, Mikhail, Strozza, Salvatore & Light, Matthew (toim.) *Migration from the Newly Independent States: 25 Years After the Collapse of the USSR*. Cham: Springer, 465–482.

Kaunismaa, Pekka (2023) Urheilujärjestöt ja liikunnan harrastaminen. Teoksessa Elisa Rasinkangas & Eeva Sinisalo-Juha (toim.) *Yksin, yhdessä, yhteisössä: järjestö- ja harrastustoiminta nuorten voimavarana*. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 158. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 67–74.

Kaunismaa, Pekka (2024a) Nuorten järjestötoiminnan vaikuttavuus. Teoksessa Pekka Kaunismaa & Elisa Rasinkangas (toim.) *Nuoret järjestöissä: kasvu, osallisuus ja oppiminen*. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 178. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 4–11.

Kaunismaa, Pekka (2024b) Yhdistystoiminta rakentaa osallisuutta. Teoksessa Pekka Kaunismaa & Elisa Rasinkangas (toim.) *Nuoret järjestöissä: kasvu, osallisuus ja oppiminen*. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 178. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 23–33.

Kyllönen, Miika (2017) *Samalla viivalla? Selvitys liikunnan ja urheilun tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta Suomess*a. Helsinki: Suomen urheilun eettinen keskus / SUEK ry:n julkaisuja urheilun eettisistä asioista.

Mannila, Simo & Reuter, Anni (2009) Social exclusion risks and their accumulation among Russian speaking, ethnically Finnish and Estonian immigrants to Finland. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 35 (6), 939–956.

Maunu, Antti & Kiilakoski, Tomi (2018) Ohjausta osallisuuteen? Sosiaalinen ja poliittinen osallisuus ammattiin opiskelevien nuorten arjessa. *Aikuiskasvatus* 38 (2), 112–129.

Putnam, Robert (1993) *Making Democracy Work. Civic Traditions in Modern Italy.* Princeton: Princeton University Press.

Reuter, Anni (2025) Rasismi ja kotoutuminen suomalaisurheilussa: median kuvaama murros kohti yhdenvertaisempaa tulevaisuutta. Teoksessa Jouko Kokkonen (toim.) *Urheilun murros*. Helsinki: Liikuntatieteellinen Seura, 108–126.

Rönkkö, Eva (2024) *Monikielisyys liikunnassa ja urheilussa*. Liikuntatieteellisen Seuran tutkimuksia ja selvityksiä 27. Helsinki: Liikuntatieteellinen seura.

Salasuo, Mikko (2021) Johdanto. Teoksessa Mikko Salasuo (toim.) *Harrastamisen äärellä – lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2020*. Helsinki: opetus- ja kulttuuriministeriö.

Tilastokeskus (2023) *Vieraskielisten määrä kasvoi lähes 38 000 henkilöllä*. Tiedote 31.3.2023. https://www. Stat.fi/julkaisu/cl8lprraorrr20dut5a0tywm5 (Viitattu 22.1.2025.)

Trägårdh, Lars (2007) *State and Civil Society in Northern Europe: The Swedish Model Reconsidered*. London: Berghan.

Zacheus, Tuomas (2010) The significance of sport and physical activity during the acculturation and integration process of immigrants in Finland – the experts' view. *European Journal for Sport and Society* 7 (2), 155–166.

Zacheus, Tuomas & Hakala, Mari (2010) Liikunta kotoutumisen ja kulttuurien kohtaamisen välineenä – Maahanmuuttajien parissa työskentelevien näkökulmia. *Kasvatus* 41 (5), 432–444.

Zacheus, Tuomas, Koski, Päivi & Mäkinen, Suvi (2011) Women offside? – Meanings of sport and physical activity of immigrant women in Finland. *Liikunta & Tiede* 48 (1), 63–70.

Valtion nuorisoneuvosto politiikkasuositukset 2023. https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2024/05/politiikkasuositukset-2023-FI-accessible.pdf (Viitattu 15.11.2024.)

Walseth, Kristin & Strandbu, Åse (2014) Young Norwegian-Pakistani Women and Sport: How Does Culture and Religiosity Matter? *European Physical Education Review* 20 (4), 489–507.